

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Cdo/38/2021
Identifikačné číslo spisu:	6110202536
Dátum vydania rozhodnutia:	14.12.2022
Meno a priezvisko:	Mgr. Peter Melicher
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:6110202536.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ nebohej M. D., naposledy trvale bytom v E. D., E. L. X, 2/ G. T., trvale bytom v R., D. X, 3/ L. R., trvale bytom v R., D. X, 4/ I. C., trvale bytom vo E. C., D. Q. XX, 5/ G. R., trvale bytom v R., D. X a 6/ M. I., trvale bytom v R., L. XX, proti žalovanej KURTA spol. s r.o., so sídlom v Banskej Bystrici, Partizánska 89, IČO: 31 592 490, zastúpenej advokátskou kanceláriou KOVAL & spol., advokátska kancelária, s.r.o., so sídlom v Banskej Bystrici, Komenského 3, IČO: 36 648 892, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, vedenom na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. 17C/21/2010, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 28. októbra 2015 sp. zn. 17Co/473/2014, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 28. októbra 2015 sp. zn. 17Co/473/2014 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Banská Bystrica (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 12. decembra 2013, č. k. 17C/21/2010-194, zamietol návrh žalobcov na určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam zapísaným na liste vlastníctva č. XXXX vedenom pre katastrálny úrad Banská Bystrica ako parcela č. KNC 1336 - zastavané plochy a nádvoria vo výmere 2621 m² a dom súpisné č. XX postavený na parcele č. KNC 1336 (ďalej len „sporné nehnuteľnosti“); zároveň žalobcom uložil povinnosť nahradiť spoločne a nerozdielne trovy konania žalovanej a L. T. (ako vedľajšiemu účastníkovi na strane žalovanej). V odôvodnení uviedol, že žalobcovia sa proti žalovanej domáhali určenia vlastníckeho práva k sporným nehnuteľnostiam, a to konkrétne, že žalobkyňa 1/ je podielovou spoluvlastníčkou sporných nehnuteľností s veľkosťou spoluvlastníckeho podielu 5/16 k celku, žalobkyňa 2/ s veľkosťou spoluvlastníckeho podielu 1/16 k celku, žalobkyňa 3/ s veľkosťou spoluvlastníckeho podielu 3/48 k celku a žalobcovia 4/, 5/ a 6/ každý s veľkosťou spoluvlastníckeho podielu 4/48 k celku. Súd prvej inštancie konštatoval, že predmetné konanie je závislé od konania vedeného pod sp. zn. 20C/80/1992, ktoré bolo právoplatne skončené rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici z 30. mája 2012, č. k. 15Co/41/2012-897 (ďalej len „súvisiace konanie“). V uvedenom konaní bola vyriešená otázka, koho nehnuteľnosti boli znárodnené a komu bola znárodnením spôsobená majetková škoda, pričom z rozsudku krajského súdu jednoznačne

vyplýva, že skutočným vlastníkom znárodnených nehnuteľností bol L. T. a jeho osobu možno považovať za oprávnenú osobu v zmysle reštitučného zákona. L. T. neskôr kúpnu zmluvou z 26. novembra 2007 sporné nehnuteľnosti previedol na žalovanú. Podľa názoru súdu prvej inštancie ukazuje súdna prax, že výrok a odôvodnenie rozhodnutia tvoria pevnú jednotu, preto je potrebné výrok vždy posudzovať v súvislosti s jeho odôvodnením, z čoho vyplýva, že aj keď v prípade súvisiaceho konania krajský súd návrh L. T. na vydanie sporných nehnuteľností zamietol, z odôvodnenia predmetného rozsudku vyplýva, že k zamietnutiu návrhu došlo iba z dôvodu, že v čase rozhodovania súdu sporné nehnuteľnosti už neboli vo vlastníctve žalovaných (t. j. žalobcov v prejednávanej veci, resp. ich právnych predchodcov), ale vo vlastníctve iného subjektu, a to žalovanej. Súd prvej inštancie uzavrel, že nie je možné pripustiť, aby v následnom spore bola otázka vlastníctva opätovne spochybnená a záväznosť právoplatného rozhodnutia bráni súdu, aby v následnom konaní odchyľne posúdil právny následok, o ktorom už bolo rozhodnuté. Z týchto dôvodov súd prvej inštancie návrhu žalobcov nevyhovel a ich návrh v celom rozsahu zamietol.

2. Na odvolanie žalobcov Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 28. októbra 2015 sp. zn. 17Co/473/2014 napadnutý rozsudok zmenil tak, že určil, že žalobkyňa 1/ je podielovou spoluvlastníčkou sporných nehnuteľností s veľkosťou spoluvlastníckeho podielu 5/16 k celku, žalobkyňa 2/ je podielovou spoluvlastníčkou sporných nehnuteľností s veľkosťou spoluvlastníckeho podielu 1/16 k celku, žalobkyňa 3/ je podielovou spoluvlastníčkou sporných nehnuteľností s veľkosťou spoluvlastníckeho podielu 3/48 k celku, žalobkyňa 4/ je podielovou spoluvlastníčkou sporných nehnuteľností s veľkosťou spoluvlastníckeho podielu 4/48 k celku, žalobca 5/ je podielovým spoluvlastníkom sporných nehnuteľností s veľkosťou spoluvlastníckeho podielu 4/48 k celku a žalobkyňa 6/ je podielovou spoluvlastníčkou sporných nehnuteľností s veľkosťou spoluvlastníckeho podielu 4/48 k celku. Po doplnení dokazovania dospel k záveru, že súd prvej inštancie vec nesprávne právne posúdil. Odvolací súd v odôvodnení taktiež poukázal na súvisiace konanie, ktoré právoplatne skončilo rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici, č. k. 15Co/41/2012-897. Uviedol, že síce súd prvej inštancie správne konštatoval, že z právoplatného výsledku súvisiaceho konania vyplývajú prejudiciálne dôsledky pre konanie v prejednávanej veci, tieto dôsledky však podľa odvolacieho súdu nesprávne vyhodnotil. Poukázal na ustanovenia § 159 ods. 1 až 3 zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O. s. p.“), v zmysle ktorých sa účinky právoplatného rozhodnutia vzťahujú na účastníkov konania, v ktorom bolo vydané, pričom výrok takéhoto rozhodnutia je tiež záväzný pre súdy a iné štátne orgány, a to aj vtedy, ak ako predbežnú otázku posudzujú právny vzťah medzi týmito účastníkmi, ktorý sa vyriešil uvedeným právoplatným súdnym rozhodnutím. Z tejto úpravy vyplýva súdu povinnosť v prípade riešenia predbežnej otázky považovať za záväzné právoplatné súdne rozhodnutie o takejto otázke, pričom súd má povinnosť pri svojom rozhodovaní o (tejto ďalšej) veci neodchýliť sa od právoplatného rozsudku, ktorým sa vyriešila v inom občianskom súdnom konaní ako vec sama príslušná predbežná otázka. Odvolací súd v tejto súvislosti poukázal aj na rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 349/2009 a sp. zn. I. ÚS 170/2015, z ktorých vyplýva, že pokiaľ všeobecný súd pri riešení prejudiciálnej otázky zaujme odlišné stanovisko, je takýto jeho postup, resp. z neho vyplývajúci záver, arbitrárny pre jednoznačný rozpor so zákonom. Odvolací súd tiež uviedol, že aj keď žalovaná nebola účastníkom súvisiaceho konania, ako právna nástupkyňa L. T. vo vzťahu k sporným nehnuteľnostiam podľa kúpnej zmluvy z 26. novembra 2007, vzťahujú sa na ňu prejudiciálne dôsledky vyplývajúce z uvedeného konania pre prejednanú vec. V nadväznosti na uvedené potom konštatoval, že hoci súdy v súvisiacom konaní vychádzali zo záveru, že L. T. bol oprávnenou osobou na vydanie sporných nehnuteľností pre účely reštitúcie, tento záver sa nakoniec neprejavil vo výroku rozsudku krajského súdu ako konečného rozhodnutia vo veci. V tejto súvislosti zdôraznil, že oprávnenú osobu na účely reštitúcie nemožno stotožňovať s vlastníkom. Na rozdiel od L. T. tak žalobcovia (resp. ich právni predchodcovia) vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam na základe Dohody o vydaní veci z 18. októbra 1991 (ďalej len „Dohoda“) aj skutočne nadobudli (§ 133 ods. 2 Občianskeho zákonníka), čo sa okrem iného prejavilo aj v skutočnosti, že nálezom ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 303/2007 z 15. mája 2008 bol okrem iného vyslovený aj zásah do ich základného práva vlastníť majetok podľa článku 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“). Odvolací súd skonštatoval, že v dôsledku tohto výsledku súvisiaceho konania zostal L. T. po právoplatnom skončení konania v postavení ako ktorýkoľvek potenciálny reštituent, ktorý nebol v rámci

reštitúcie úspešný v uplatnení svojho reštitučného nároku a v inom konaní nie je možné opätovne skúmať jeho prípadné vlastnícke právo, pretože na to z hľadiska prejednávanej veci slúži práve osobitné konanie na základe návrhu podľa § 5 ods. 5 zákona č. 87/1991 Zb. o mimosúdnych rehabilitáciách (ďalej len „zákon č. 87/1991 Zb.“). Napokon dodal, že nespochybňuje právny záver v súvisiacom konaní ohľadne postavenia L. T. ako oprávnenej osoby na vydanie sporných nehnuteľností (v zmysle § 135 ods. 1 O. s. p. je dokonca týmto posúdením veci viazaný), to však nič nemení na skutočnosti, že vzhľadom na právoplatný konečný výsledok tohto konania L. T. toto svoje uznané postavenie nepretavil v podobe skutočného nadobudnutia vlastníckeho práva k sporným nehnuteľnostiam, v dôsledku čoho nebol oprávnený toto vlastnícke právo previesť na žalovanú v zmysle zásady, že nikto nemôže na iného previesť viac práv ako sám má (nemo plus iuris ad alium transfere potest quam ipse habet). Na námietku žalovanej v konaní spočívajúcu v tvrdení, že vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam nadobudla od L. T. v dobrej viere, uviedol, že táto nie je dôvodná, keďže žalovaná mala možnosť v záujme zachovania svojej dobromyseľnosti pri nadobúdaní vlastníckeho práva kontaktovať právnych predchodcov žalobcov, či prípadne nepodali mimoriadny opravný prostriedok, resp. ústavnú sťažnosť proti právoplatnému rozhodnutiu. Pokiaľ tak žalovaná neurobila, nebola v celom rozsahu dobromyseľná pri nadobúdaní vlastníckeho práva k sporným nehnuteľnostiam od L. T.. Okrem toho podľa odvolacieho súdu ani prípadná dobromyseľnosť (domnelého) nadobúdateľa vlastníckeho práva na základe absolútne neplatnej kúpnej zmluvy v zmysle ustálenej súdnej praxe nespôsobuje prelomenie následkov neplatnosti zmluvy, a teda riadne nadobudnutie vlastníckeho práva. Vzhľadom na uvedené odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 220 O. s. p. zmenil, pretože neboli splnené podmienky na jeho potvrdenie ani zrušenie.

3. Proti tomuto rozsudku v celom rozsahu podala žalovaná dovolanie podľa § 238 ods. 1 O. s. p., ktoré odôvodnila tým, že napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c) O. s. p.). Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) rozsudkom z 28. júna 2017 sp. zn. 3 Cdo 115/2016 dovolanie žalovanej zamietol a žalobcovi priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania. Vo vzťahu k namietanému nesprávnomu posúdeniu dobromyseľnosti dovolateľky pri nadobudnutí sporných nehnuteľností, kde na ňu odvolací súd kládol neprimerané nároky, najvyšší súd poukázal na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 223/2016. V uvedenom rozhodnutí bol vyslovený názor, že prijatie právneho názoru, v zmysle ktorého pri nadobúdaní vlastníckeho práva prevádzanej nehnuteľnosti má právotvorný účinok sama dobrá viera (bez ohľadu na dĺžku doby, po ktorú trvala) nadobúdateľa v to, že kupuje od vlastníka, a že zápis vlastníctva v katastri nehnuteľnosti zodpovedá právnomu stavu, by viedlo k obsoletnosti (nepoužiteľnosti, nepotrebnosti, zbytočnosti) tých ustanovení právneho poriadku Slovenskej republiky o vydržaní, ktoré právnu relevanciu priznávajú (až) dobrej viere pretrvávajúcej po stanovenú (vydržaciú) dobu. Tento názor by [bez adekvátneho legislatívneho podkladu, na nevyhnutnosť ktorého poukazuje aj odborná právnická literatúra] negoval dosiaľ platnú a účinnú hmotnoprávnu úpravu a bez ďalšieho by povyšoval dobrú vieru (dobromyseľnosť) nadobúdateľa nad už spomenutú zásadu nemo plus iuris ad alium transfere potest quam ipse habet. Práve so zreteľom na princíp právnej istoty a predvídateľnosti rozhodovania súdov - by k zmene náhľadu na tak významnú zásadu súkromného práva nemalo dôjsť bez primeraného legislatívneho vyjadrenia, teda len na základe „nového“ (opačného) výkladu doterajších ustanovení právneho poriadku, ktorý by podal súd v niektorej individuálnej veci. Dovolací senát bol toho názoru, že uvedené právne stanovisko je plne opodstatnené aj v preskúmvanej veci a nevidel dôvod sa od neho odkláňať. Najvyšší súd vo svojom rozsudku ďalej uviedol, že v rozhodnutí sp. zn. 6 Cdo 71/2011, na ktoré žalovaná v dovolaní poukázala, sa najvyšší súd mierne odklonil od ustálenej rozhodovacej činnosti, kedy pripustil (vychádzajúc aj z judikatúry Ústavného súdu Českej republiky, na ktorú dovolateľka poukazovala), že za výnimočných okolností ochranu skutočného vlastníka, zaručovanú zásadou „nikto nemôže previesť viac práv, než má sám“ možno prelomiť ochranou dobrej viery nadobúdateľa. V odôvodnení tiež uviedol, že „o dobrú vieru ide vtedy, ak nadobúdateľ nehnuteľnosti ani pri vynaložení potrebnej opatrnosti, ktorú možno od neho s ohľadom na okolnosti a povahu prípadu požadovať, nemal, prípadne nemohol mať (z hľadiska kritéria priemerne obozretného jedinca) dôvodné pochybnosti o tom, že v skutočnosti subjektu, ktorý je ako nositeľ určitého práva zapísaný v katastri (evidencii) nehnuteľností, takéto právo nesvedčí“. Vec prejednávajúci senát bol toho názoru, že i keď v tomto prípade išlo o ojedinelý názor, ktorý nevyplýva z ustálenej judikatúry najvyššieho súdu, v konečnom

dôsledku by žalovaná nesplnila kritériá kladené uvedeným rozhodnutím na dobromyseľného nadobúdateľa. Pod potrebnú opatrnosť, ktorú bolo možné od nej požadovať za daných okolností (na liste vlastníctva č. XXXX vedenom pre katastrálny úrad Banská Bystrica boli ako titul nadobudnutia vlastníckeho práva L. T. k sporným nehnuteľnostiam uvedené rozhodnutia súvisiaceho konania), je nutné zahrnúť aktívny záujem o zistenie stavu súvisiaceho konania, najmä s prihliadnutím na jeho dĺžku a tým opodstatnený predpoklad, že mohol byť podaný mimoriadny opravný prostriedok. Preto sa možno stotožniť s odvolacím súdom, keď od žalovanej vyžadoval, aby v záujme zachovania svojej dobromyseľnosti pri nadobúdaní vlastníckeho práva zisťovala, či právoplatný rozsudok vo vzťahu k sporným nehnuteľnostiam prípadne nebol napadnutý mimoriadnym opravným prostriedkom, resp. ústavnou sťažnosťou. Vzhľadom na to, že v kontexte rozhodnutia sp. zn. 6 Cdo 71/2011 musí byť dobrá viera hodnotená veľmi prísne, dovolací súd považoval obranu žalovanej poukazujúcu na jej dobrú vieru pri nadobúdaní sporných nehnuteľností, za nedôvodnú.

4. Na základe ústavnej sťažnosti žalovanej ústavný súd nálezom z 26. januára 2021 sp. zn. IV. ÚS 65/2019 rozhodol, že základné právo žalovanej na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd boli porušené predmetným rozsudkom najvyššieho súdu z 28. júna 2017 sp. zn. 3 Cdo 115/2016, zrušil ho a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Zároveň rozhodol o povinnosti najvyššieho súdu uhradiť žalovanej trovy konania.

5. V odôvodnení svojho nálezu ústavný súd uviedol, že z obsahu ústavnej sťažnosti vyplynulo, že jej podstatou bolo tvrdenie sťažovateľky, že ako dobromyseľná nadobúdateľka nadobudla vlastnícke právo k nehnuteľnostiam. Sťažovateľka predovšetkým tvrdila, že všeobecné súdy na ňu kladli neprímerané nároky, keď pred nadobudnutím vlastníckeho práva od prevodcu, ktorý bol v tom čase účastníkom súdnych konaní už 15 rokov a bol riadne zapísaný ako výlučný vlastník nehnuteľností v katastri nehnuteľností, mala ešte zisťovať, či nebol podaný mimoriadny opravný prostriedok alebo ústavná sťažnosť. Vtedy účinný právny predpis, ktorým bol O. s. p. v § 243d ods. 2 výslovne uvádzal, že právne vzťahy niekoho iného než účastníka konania nemôžu byť novým rozhodnutím dotknuté. V súčasnosti účinný zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v platnom znení (ďalej aj „C. s. p.“) v § 456 zakotvuje identickú úpravu, keď ustanovuje, že právne vzťahy niekoho iného než strany nemôžu byť novým rozhodnutím dotknuté. Z označenej právnej úpravy vyplýva, že v prípade, ak na právne pomery účastníkov súdneho konania ukončeného právoplatným a vykonateľným rozhodnutím, aj keď neskôr na základe inštančného postupu zrušeným, nadväzujú ďalšie právne vzťahy, nemôžu byť tieto nadväzujúce právne pomery tretích osôb novým rozhodnutím dotknuté. Inými slovami, tretími osobami už nadobudnuté práva a povinnosti po vydaní právoplatného a vykonateľného rozhodnutia nemôžu byť ovplyvnené tým, že toto pôvodné právoplatné a vykonateľné rozhodnutie bolo zrušené a v následnom konaní boli tieto pôvodné právne pomery autoritatívnym spôsobom usporiadané odlišne od pôvodného rozhodnutia. Označená procesná právna úprava predstavuje ďalšiu systémovú výnimku zo zásady súkromnoprávnej regulácie, podľa ktorej nikto nemôže na iného previesť viac práv, než sám má (*nemo plus iuris ad alium transfere potest quam ipse habet*), a tým rozširuje možnosti dobromyseľného nadobudnutia vlastníckeho práva od nevlastníka, prostredníctvom ktorej sa priznáva ochrana tretím osobám pri jeho nadobúdaní. Vo všeobecnej rovine možno uviesť, že označená normatívna úprava regulujúca otázku účinkov kasačného rozhodnutia najvyššieho súdu vydaného v dovolacom konaní do sféry právnych pomerov tretích osôb je otázkou riešenia kolízie medzi princípom právnej istoty a s tým súvisiacou požiadavkou stability právnych vzťahov a sekundárne aj ochranou práv, o ktorých bolo autoritatívne rozhodnuté, prípadne ochranou už nadobudnutých práv na jednej strane a princípom spravodlivého súdneho konania v užšom zmysle na strane druhej. V tomto smere je potrebné uviesť, že zákonodarcia sa v § 243d ods. 2 O. s. p. a vo sfére pôsobnosti C. s. p. v § 456 C. s. p. normatívnym spôsobom vyjadril k vzájomnému vzťahu týchto v kolízii stojacich princípov tak, že pre účely ochrany tretími osobami nadobudnutých práv vecne a časovo nadväzujúcich na autoritatívne riešenie sporného právneho pomeru sa priklonil k preferencii ochrany právnej istoty a s ňou súvisiacej požiadavky stability právnych vzťahov tretích osôb a ochrany nadobudnutých práv nadväzujúcich na právoplatné meritórne rozhodnutie všeobecného súdu. V abstraktnej rovine možno konštatovať, že z normatívnej konštrukcie dovolacieho konania síce vyplýva prednostné pôsobenie princípu spravodlivého súdneho konania napriek

pôsobeniu princípu právnej istoty konštituovaného právoplatným rozhodnutím všeobecného súdu, keďže zákonodarca ustanovil dôvody, pre ktoré môže byť princíp právnej istoty narušený (§ 420 C. s. p. a § 421 C. s. p.), aj napriek tomu však zákonodarca pripustil obmedzenú preferenciu princípu právnej istoty, keďže limitoval rozsah pôsobenia kasačných účinkov rozhodnutí vydaných v dovolacom konaní tým, že tieto nemôžu ovplyvniť právne pomery tretích osôb, ktoré nadväzovali na už právoplatné rozhodnutie všeobecného súdu. V takto vyjadrených účinkoch právoplatného rozhodnutia sa zrkadlí aj celkový koncepčný prístup zákonodarcu k riešeniu vzájomného vzťahu práva hmotného a práva procesného. V okolnostiach danej veci to potom znamená, že prípadný dopad kasačného rozhodnutia najvyššieho súdu do sféry predchádzajúceho autoritatívneho posúdenia je tak obmedzený len na tie právne pomery, o ktorých bolo rozhodované v pôvodnom konaní, nie na tie, ktoré následne vznikli po ich meritórnom usporiadaní.

6. Sťažovateľka nadobudla nehnuteľnosti v čase, keď bolo právoplatným súdne rozhodnutie, na základe ktorého boli tieto nehnuteľnosti vydané prevodcovi L. T.. Sťažovateľka nebola účastníkom konania, v ktorom sa L. T. súdil o vydanie týchto nehnuteľností. Pri posudzovaní dobromyseľnosti sťažovateľky je preto nevyhnutné vychádzať z kogentného ustanovenia § 243d ods. 2 O. s. p. a podľa tejto úpravy chápať dobromyseľnosť ako opierajúcu sa o právoplatné rozhodnutie súdu v spore o právo (ktorého právoplatnosť by inak z hľadiska právnej istoty nemala reálny význam). Ústavnou sťažnosťou napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu a ani rozhodnutie krajského súdu nezohľadnili skutočnosť, že právne vzťahy tretích osôb nemôžu byť rozhodnutím dovolacieho súdu dotknuté. Aj pri aplikovaní zásady, že nikto nemôže na iného preniesť viac práv, ako sám má, je nevyhnutné vychádzať z toho, že sťažovateľka nadobudla nehnuteľnosti v čase, keď na základe právoplatných súdnych rozhodnutí bol ako vlastník nehnuteľností zapísaný v katastri nehnuteľností L. T.. Navyše sťažovateľka ako osoba, ktorá nebola účastníkom konania pred všeobecnými súdmi, nemala ani možnosť preverovať na iných súdoch to, či sú podané mimoriadne opravné prostriedky alebo ústavná sťažnosť, lebo záujemca o kúpu nehnuteľností nemá prístup do súdnych spisov len z dôvodu, že je záujemcom o kúpu. Zaujať opačný názor by znamenalo, že záujemca o kúpu nehnuteľností by si mal vopred zisťovať, či boli podané nejaké mimoriadne opravné prostriedky alebo ústavná sťažnosť, čo je neudržateľné. Z ústavnoprávneho hľadiska treba určiť povahu prípadov, v ktorých nesprávna aplikácia podústavného práva všeobecným súdom má za následok porušenie označených základných práv a slobôd. V konaní o ústavnej sťažnosti možno za také považovať aj prípady svojvoľnej aplikácie podústavného práva (I. ÚS 255/2010) - ústavný súd v tomto prípade neindikoval svojvoľu ako úmyselné porušenie práva, ale ako nesprávny právny názor prameniacy z opomenutia zásadného procesného ustanovenia v súvislostiach prejednávanej veci. Arbitrárnosťou je aj nerešpektovanie kogentnej normy, pričom ústavnoprávnou dimenziou je v relevantnom kontexte narušenie právnej istoty, implicitne garantovanej úvodným ustanovením ústavy (čl. 1 ods. 1), ktorá je s reálnou existenciou právneho štátu neodmysliteľne spojená.

7. Nad rámec už uvedeného ústavný súd považoval za potrebné ako obiter dictum uviesť, že v prípade, ak v období medzi právoplatnosťou meritórneho rozhodnutia a jeho zrušením dôjde k prevodu práva, ktorého spornosť bola v tomto medziobdobí odstránená účinkami právoplatného rozhodnutia, teda jeho konečnosťou, záväznosťou a zásadnou nezmeniteľnosťou, a následne v priebehu nového konania, prípadne v rámci inštančne spätne orientovaného posúdenia daného právneho pomeru dôjde k jeho odlišnému vyriešeniu ako v pôvodnom konaní, nastane stav, keď pôvodne úspešná strana nebude môcť vrátiť tú istú individuálne určenú vec alebo právo, pretože v období po právoplatnom ukončení pôvodného konania došlo k jej/jeho prevodu. Za daných okolností pôvodný predmet sporu nebude možné vydať tomu, na úkor koho bola pôvodným rozhodnutím autoritatívne deklarovaná právna pozícia k nemu, a preto sa pôvodné strany sporu musia medzi sebou vysporiadať podľa zásad o vydávaní bezdôvodného obohatenia (§ 458 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov). Na túto zmenenú hmotnoprávnú situáciu musí aktívnym spôsobom reagovať dotknutá procesná strana, a to podľa okolností konkrétnej veci zmenou pôvodnej žaloby, vzájomnou žalobou alebo podaním novej žaloby.

8. Ústavný súd na základe vykonaného posúdenia dospel k záveru, že najvyšší súd postupoval nesprávne a z normatívneho hľadiska aj neudržateľne, keď v rámci ním realizovaného aplikačného sylogizmu

nezohľadnil normatívny význam účinnej právnej úpravy obsiahnutej v § 243d ods. 2 O. s. p., pretože v rozpore s kogentnou právnou normou fakticky pripustil možnosť rozšírenia rozsahu subjektívnych účinkov kasačného rozhodnutia najvyššieho súdu aj do sféry právnych vzťahov tretích osôb. Odôvodnenie napadnutého rozsudku najvyššieho súdu bolo preto podľa názoru ústavného súdu za hranicou ústavnej udržateľnosti.

9. Vyššie uvedené vedie najvyšší súd k záveru, že v danej procesnej situácii, ktorá nastala po rozhodnutí ústavného súdu, pre dosiahnutie zmyslu a podstaty nálezu prichádza v dovolacom konaní do úvahy len zrušenie dovolaním napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu. Najvyšší súd preto rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

10. Úlohou odvolacieho súdu v ďalšom konaní tak bude opätovne posúdiť otázku добromyseľnosti žalovanej vo svetle nálezu ústavného súdu a rešpektujúc ustanovenie § 243d ods. 2 O. s. p., v zmysle ktorého právne vzťahy niekoho iného než účastníka konania nemôžu byť novým rozhodnutím dotknuté. Bude potrebné zohľadniť skutočnosť, že žalovaná nadobudla nehnuteľnosti v čase, keď na základe právoplatných súdnych rozhodnutí bol ako vlastník nehnuteľností zapísaný v katastri nehnuteľností L. T.. Žalovaná nebola účastníkom konania pred všeobecnými súdmi a nemala ani možnosť preverovať na iných súdoch to, či sú podané mimoriadne opravné prostriedky alebo ústavná sťažnosť, lebo záujemca o kúpu nehnuteľností nemá prístup do súdnych spisov len z dôvodu, že je záujemcom o kúpu. Zároveň bude potrebné vysporiadať sa aj so zmenenou hmotnoprávnou situáciou tak, ako ju ústavný súd načrtol v bode 7. tohto uznesenia, v dôsledku ktorej je možné očakávať procesnú aktivitu sporových strán v podobe zmeny pôvodnej žaloby, vzájomnej žaloby alebo novej žaloby. Dovolací súd zároveň upozorňuje na skutočnosť, že dňa 20. októbra 2018 zomrela žalobkyňa 1/ a v ďalšom konaní bude mať odvolací súd povinnosť pokračovať s jej dedičmi.

11. Z týchto dôvodov dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu podľa § 449 ods. 1 C. s. p. zrušil a podľa § 450 C. s. p. mu vec vrátil na ďalšie konanie s tým, že v zmysle § 453 ods. 3 C. s. p. v novom rozhodnutí vo veci rozhodne aj o nároku na náhradu trov dovolacieho konania.

12. Toto uznesenie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.